

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.009.01.2022

Pan Paweł Majewski
Prezes Zarządu
Enea SA w Poznaniu
ul. Pastelowa 8
60-198 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.126.2022
Komisji Rozstrzygającej z dnia 13 października 2022 r.

P/22/012 – Wybrane wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa i fundacji tworzonych przez te spółki
oraz gospodarka finansowa i realizacja celów statutowych fundacji tworzonych przez te spółki

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Enea S.A. w Poznaniu ¹ , ul. Pastelowa 8, 60-198 Poznań
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Majewski, Prezes Zarządu od 25 kwietnia 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Paweł Szczeszek, Prezes Zarządu, od 30 czerwca 2020 r. do 10 kwietnia 2022 r. Mirosław Kowalik, od 7 stycznia 2016 r. do 5 czerwca 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Ustanawianie i przestrzeganie zasad prowadzenia przez spółkę oraz grupę kapitałową działalności sponsoringowej, mecenatu, udzielania darowizn oraz zasad dotyczących zamawiania usług medialnych, konsultingowych i prawnych.2. Mierzenie efektów działalności sponsoringowej oraz zakupionych usług medialnych i konsultingowych, przez spółkę oraz grupę kapitałową.3. Osiąganie przez spółkę oraz grupę kapitałową rezultatów działalności sponsoringowej oraz wydatkowania środków na zakup usług medialnych, konsultingowych i prawnych.4. Gospodarność i legalność wydatkowania w spółce oraz w grupie kapitałowej środków na działalność sponsoringową, mecenat, darowizny oraz zakup usług medialnych, konsultingowych i prawnych.5. Działania związane z ustanawianiem przez spółkę oraz w grupie kapitałowej fundacji oraz realizacja uprawnień i zadań fundatora.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 r. – 31 grudnia 2021 r. z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one istotny wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Piotr Iwański, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/47/2022 z 22 marca 2022 r.2. Krzysztof Kowalak, Starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/48/2022 z 22 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ dalej: Spółka

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spółka ustanowiła i wdrożyła zasady prowadzenia działalności sponsoringowej, dokonywania darowizn oraz udzielania zamówień, jak również metodykę dokonywania oceny efektów prowadzonych działań sponsoringowych. Zasady prowadzenia działań sponsoringowych zostały opracowane w oparciu o dokument Ministerstwa Skarbu Państwa pt. „Dobre praktyki w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa”⁴.

Działalność sponsoringowa prowadzona była w ramach kwot ujętych w Planach prowadzenia działalności sponsoringowej, przyjętych przez Zarząd Spółki i pozytywnie zaopiniowanych przez Radę Nadzorczą. Zlecenie usług medialnych i konsultingowych odbywało się zgodnie z obowiązującymi w Spółce zasadami.

Zasady oceny efektywności działalności sponsoringowej sprzyjały rzetelnej ocenie podjętych działań, jednak pomimo ich wdrożenia w dwóch przypadkach nie uwzględniono wyników oceny wskazującej na brak opłacalności przedsięwzięć i zawarto umowy sponsoringowe na łączną kwotę [...]⁵.

W latach 2019-2021 Spółka prowadziła działania sponsoringowe pomimo nieosiągnięcia od 2018 r. zysku operacyjnego, co stanowiło naruszenie obowiązujących regulacji wewnętrznych. W tym okresie Spółka zawarła [...]⁶.

Rada Nadzorcza monitorowała działania Spółki w zakresie realizacji umów sponsoringowych, konsultingowych, medialnych oraz prawnych. Także nad Fundacjami Spółka sprawowała nadzór. Spółka powoływała swoich przedstawicieli do Zarządu i Rady Fundacji oraz w drodze uchwał przyjmowała sprawozdania z działalności Fundacji Enea.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Ustanawianie i przestrzeganie zasad działalności sponsoringowej, dokonywania darowizn, sprawowanie mecenatu, ponoszenia wydatków na usługi medialne, prawne i konsultingowe oraz gospodarność wydatkowania środków w tych obszarach

Opis stanu faktycznego

1.1. W skład Grupy Kapitałowej Enea⁸ wchodziła Spółka Enea S.A. oraz 16 spółek zależnych. Na 31 grudnia 2020 r. Grupa Kapitałowa składała się z jednostki dominującej ENEA S.A., 14 spółek zależnych, 10 spółek pośrednio zależnych, dwóch spółek stowarzyszonych oraz dwóch spółek wspólnie kontrolowanych.

Głównym przedmiotem działalności Grupy Kapitałowej była produkcja energii elektrycznej i ciepłej (ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o., ENEA Elektrownia Połaniec S.A., Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Obornikach, Miejska Energetyka Ciepła Piła Sp. z o.o., ENEA Ciepło Sp. z o.o.), obrót energią elektryczną

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Opublikowany 15 czerwca 2016 r. Dalej: „Dobre praktyki”.

⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

⁶ Ibidem.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ dalej: GKE

(Enea S.A., Enea Trading Sp. z o.o.), dystrybucja energii elektrycznej (Enea Operator Sp. z o.o.), dystrybucja ciepła (Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Obornikach, Miejska Energetyka Ciepła Piła Sp. z o.o., Enea Ciepło Sp. z o.o.), górnictwo i wzbogacanie węgla kamiennego (Grupa Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.).

(akta kontroli str. 1083-1090, 1320)

W latach 2017-2021 Enea S.A. zawarła [...] ⁹ umów dotyczących sponsoringu na łączną kwotę [...] ¹⁰, w tym [...] ¹¹. Łączne wydatki z tytułu realizacji tych umów wyniosły [...] ¹². W ww. okresie Spółka nie zawierała umów mecenatu.

W okresie objętym kontrolą Spółka udzieliła łącznie [...] ¹³ darowizn na łączną kwotę [...] ¹⁴ zł z tego na rzecz: [...] ¹⁵ zł.

W latach 2017-2021 Spółka zawarła [...] ¹⁶ umów dotyczących zakupu usług doradczych na łączną kwotę [...] ¹⁷, w tym [...] ¹⁸. Wydatki z tytułu zakupu usług doradczych w tym okresie wyniosły łącznie [...] ¹⁹.

W okresie objętym kontrolą spółka zawarła [...] ²⁰ umów na zakup usług prawnych (obejmujących zastępstwo procesowe i usługi prawne) na łączną kwotę [...] ²¹.

Wydatki poniesione przez Spółkę na usługi prawne ²² w latach 2017-2021 wyniosły łącznie [...] ²³.

W latach 2017-2021 Spółka zawarła łącznie [...] ²⁴ umów na zakup usług medialnych (w tym reklamowych), z tego w: [...] ²⁵. Wydatki na usługi medialne w latach 2017-2021 wyniosły łącznie [...] ²⁶.

(akta kontroli str.1083-1090, 1306-1319)

W latach objętych kontrolą Spółka zlecała następujące usługi medialne w:

- 2017 r. w: [...] ²⁷;
- 2018 r. w: [...] ²⁸
- 2019 r. w: [...] ²⁹

⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie Enea S.A. (przedsiębiorcy).

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem.

²² W tym koszty i wydatki w zakresie usług prawnych oraz koszty zastępstwa procesowego

²³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie Enea S.A. (przedsiębiorcy).

²⁴ Ibidem.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

- 2020 r. w: [...]³⁰
- 2021 r. w: [...]³¹.

(akta kontroli str. 1309-1310)

W latach 2017-2021 Spółka realizowała kampanie medialne m.in.: ostrzegające przed nieuczciwymi sprzedawcami energii (w 2017 r.), związane ze 100-leciem odzyskania niepodległości (2018-2019), promujące działania Spółki w obszarze CSR³² (2019-2020), oraz związane ze zwiększaniem rozpoznawalności marki.

Dyrektor Departamentu Audytu i Kontroli wyjaśnił, że główne kierunki działań mediowych skoncentrowane były na wsparciu bieżących działań sprzedażowych, projektów i działań PR oraz wydarzeń sponsoringowych.

W 2021 r. główna kampania skupiła się na aktywizacji projektu sponsoringowego dotyczącego Igrzysk Olimpijskich w Tokio. Prowadzona była w mediach ogólnopolskich i koncentrowała się na wspólnym kibicowaniu i dopingowaniu polskich sportowców. Celem wizerunkowym kampanii było [...]³³.

(akta kontroli str.1083-1090, 1306-1308)

Wyniki ekonomiczne Spółki w latach 2017-2021 były następujące:

- przychody netto ze sprzedaży w: 2017 r. – 5 639 580 tys. zł, 2018 r. – 4 701 689 tys. zł, 2019 r. – 5 100 215 tys. zł, 2020 r. – 6 187 360 tys. zł, 2021 r. – 7 406 717 tys. zł.
- zysk (strata) ze sprzedaży w: 2017 r. – zysk w wysokości 223 954 tys. zł, 2018 r. – strata w wysokości 30 503 tys. zł, 2019 r. – strata w wysokości 74 970 tys. zł, 2020 r. – strata w wysokości 155 987 tys. zł, 2021 r. – strata w wysokości 50 526 tys. zł;
- zysk (strata) z działalności operacyjnej w: 2017 r. – zysk w wysokości 121 880 tys. zł, 2018 r. – strata w wysokości 144 577 tys. zł, 2019 r. – strata w wysokości 113 831 tys. zł, 2020 r. – strata w wysokości 191 109 tys. zł, 2021 r. – strata w wysokości 297 056 tys. zł;
- zysk (strata) netto w: 2017 r. – zysk w wysokości 1 813 824 tys. zł, 2018 r. – zysk w wysokości 727 136 tys. zł, 2019 r. – zysk w wysokości 283 331 tys. zł, 2020 r. – strata w wysokości 3 356 750 tys. zł, 2021 r. – zysk w wysokości 460 409 tys. zł.

(akta kontroli str. 1311-1315)

1.2. W Spółce oraz w pozostałych podmiotach Grupy Enea obowiązywały wewnętrzne regulacje w obszarze działalności sponsoringowej, sprawowania mecenatu, udzielania darowizn oraz zasady zlecenia usług medialnych, prawnych i konsultingowych, m.in.:

- [...]³⁴;

W przypadku działań sponsoringowych realizowanych przez spółkę Enea Operator sp. z o.o. obowiązywała dodatkowa regulacja, [...]³⁵

W odniesieniu do zakupu usług medialnych oraz usług konsultingowych dla spółek z Grupy Enea nie funkcjonowały odrębne regulacje. Ogólną regulacją, porządkującą

³⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

³¹ Ibidem.

³² Społeczna odpowiedzialność biznesu (ang. corporate social responsibility)

³³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

³⁴ Ibidem.

³⁵ Ibidem.

zakupy tych usług były regulaminy dotyczące udzielania zamówień i zawierania umów³⁶.

(akta kontroli str. 445-1032)

„Zasady prowadzenia działań sponsoringowych” stanowiły, że [...]³⁷.

Spółki zobowiązane były do realizacji projektów sponsoringowych na podstawie swoich Planów Jednostkowych zawartych w przyjętym Planie Sponsoringowym, tj. rocznym planie działań w obszarze sponsoringu Grupy Enea. Plan Sponsoringowy powinien zawierać w szczególności: [...]³⁸.

W ww. zasadach wskazano jakie elementy powinna zawierać umowa sponsoringowa, m.in.: [...]³⁹.

Spółki zobowiązane były [...]⁴⁰.

Zgodnie z „Metodologią badawczą doboru, planowania, analizowania i raportowania efektywności działań sponsoringowych”, metoda analizy wartości świadczeń z grupy ATL⁴¹, BTL⁴² i Outdoor⁴³ powinna opierać się na [...]⁴⁴.

Dyrektor Departamentu Public Relations i Komunikacji wyjaśnił, że [...]⁴⁵.

(akta kontroli str. 445-576, 3347-3359)

Zgodnie z postanowieniami „Zasad Postępowania z Wnioskami o Wsparcie w Obszarze Zaangażowania Społecznego w Grupie Enea [...]”⁴⁶.

(akta kontroli str. 3363-3368)

Zgodnie z „Zasadami prowadzenia działań Public Relations i Działań Partnerstwa Społecznego w Grupie Enea” działania Public Relations obejmowały [...]⁴⁷.

(akta kontroli str. 592-603)

1.3. „Zasady prowadzenia działań sponsoringowych” zostały opracowane w oparciu o „Dobre praktyki”. Zgodnie z § 2 ust. 3 ww. zasad, [...]⁴⁸.

W „Zasadach prowadzenia działań sponsoringowych” uwzględniono również wymogi zawarte w „Dobrych praktykach” [...]⁴⁹.

Zgodnie z „Zasadami prowadzenia działań sponsoringowych” [...]⁵⁰.

Spółki z Grupy Enea zobowiązane były, [...]⁵¹.

³⁶ W Enea S.A. był to „Regulamin zawierania umów przez Enea S.A., edycja 1 (obowiązująca od 17 sierpnia 2016 r. do 21 maja 2018 r.), edycja 2 (od 22 maja 2018 do 3 lipca 2018 r.), edycja 3 (od 3 lipca 2018 r. do 9 grudnia 2019 r.) edycja 4 (od 10 grudnia 2019 r. do 2 marca 2020 r.), edycja 5 (od 3 marca 2020 r. do 12 maja 2020 r.), edycja 6 (od 13 maja 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.), edycja 7 (od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2021 r.), edycja 8 (od 1 lipca 2021 r. do 31 października 2021 r.), edycja 9 (od 1 listopada 2021 r.)

³⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

³⁸ Ibidem.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ Działania marketingowe prowadzone w mediach tradycyjnych.

⁴² Działania reklamowe, skierowane do konkretnego klienta, niebędące reklamą w środkach masowego przekazu.

⁴³ Reklama zewnętrzna.

⁴⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Ibidem.

(akta kontroli str. 445-576)

1.4. Badanie ośmiu umów sponsoringu⁵² i dwóch darowizn udzielonych przez Spółkę wykazało, że:

- Sponsoring wydarzenia pn. „5150 Warsaw Triathlon” oraz „Ironman 70.3 Gdynia” został ujęty w [...] ⁵³. Na sfinansowanie tych wydarzeń zaplanowano odpowiednio kwoty [...] ⁵⁴,
- Sponsoring koncertu „Gintrowski – a jednak coś po nas zostanie. Gala finałowa w Warszawie” został ujęty w [...] ⁵⁵ Na sfinansowanie tego wydarzenia zaplanowano kwotę [...] ⁵⁶,
- Sponsoring festiwalu „Enea Spring Break” w 2019 r. został ujęty [...] ⁵⁷. Na sfinansowanie tego wydarzenia zaplanowano kwotę [...] ⁵⁸,
- Sponsoring festiwalu „Polskie kręgi sztuki w Chinach” nie został ujęty [...] ⁵⁹. W dniu 23 października 2017 r. zawarto umowę sponsoringową na kwotę [...] ⁶⁰,
- sponsoring festiwalu „Polskie Kręgi Sztuki w Chinach” został ujęty w [...] ⁶¹. Na sfinansowanie tego wydarzenia zaplanowano kwotę [...] ⁶²,
- sponsoring Teatru Muzycznego w Poznaniu wraz z serią wydarzeń specjalnych z okazji „Jubileuszu 65-lecia Teatru Muzycznego w Poznaniu” został ujęty w [...] ⁶³. Na sfinansowanie wydarzenia zaplanowano kwotę [...] ⁶⁴,
- darowizna na rzecz Fundacji Enea, której Spółka jest fundatorem, w kwocie [...] ⁶⁵ zł została udzielona na podstawie umowy z 29 grudnia 2021 r.;
- darowizna na rzecz PFN w kwocie [...] ⁶⁶ zł została przekazana na podstawie postanowień umowy z 16 listopada 2016 r. (Rep A nr 12597/2016.). Spółka zobowiązała się do dokonywania corocznych wpłat na działalność statutową tej fundacji.

(akta kontroli str. 2058-2080, 2284-2665)

Ponadto badaniem objęto łącznie 13 umów na zakup usług: medialnych (pięć umów na łączną kwotę [...] ⁶⁷), prawnych (dwie umowy na łączną kwotę [...] ⁶⁸) oraz konsultingowych (sześć umów na łączną kwotę [...] ⁶⁹):

- [...] ⁷⁰;

⁵² Próba została wybrana na podstawie doboru celowego i wartościowego

⁵³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Ibidem.

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ Ibidem.

⁶² Ibidem.

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ Ibidem.

⁷⁰ Ibidem.

- [...]71;
- [...]72;
- [...]73;
- [...]74;
- [...]75;
- [...]76;
- [...]77;
- [...]78;
- [...]79;
- [...]80;
- [...]81;
- [...]82.

(akta kontroli str. 1573-2057)

W Departamencie Prawnym i Zarządzania, w Biurze Prawnym, zatrudnionych było [...]83.

Zagadnienia związane z public relations, promocją marki, komunikacją wewnętrzną i kulturą korporacyjną oraz ze społeczną odpowiedzialnością biznesu realizował Departament PR i Komunikacji. Spółka, na 12 kwietnia 2022 r., zatrudniała, we wszystkich komórkach tego Departamentu łącznie 23 osoby, w tym: w Biurze Public Relations sześć osób, w Biurze Relacji Inwestorskich – trzy, w Biurze Relacji z Otoczeniem – trzy, w Biurze Społecznej Odpowiedzialności Biznesu – trzy, w Biurze Sponsoringu i Zarządzania Marką – sześć.

(akta kontroli str.1083-1090, 1306-1308)

1.5. Spółka szacowała korzyści z działalności sponsoringowej oraz z usług medialnych, co szerzej opisano w punkcie 2.2. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 445-576)

1.6. Zawarcie umów na usługi medialne:

- nr [...]84 zostało poprzedzone postępowaniem w trybie określonym w art. 134 ust. 2 w zw. art. 39 ustawy z 29 stycznia 2004 r. prawo zamówień publicznych85;

⁷¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy)

⁷² Ibidem.

⁷³ Ibidem.

⁷⁴ Ibidem.

⁷⁵ Ibidem.

⁷⁶ Ibidem.

⁷⁷ Ibidem.

⁷⁸ Ibidem.

⁷⁹ Ibidem.

⁸⁰ Ibidem.

⁸¹ Ibidem.

⁸² Ibidem.

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 ze zm. (dalej: pzp).

- nr [...] ⁸⁶ zostało poprzedzone postępowaniem, przeprowadzonym zgodnie z obowiązującym w Spółce „Regulaminem udzielania zamówień”, w trybie otwartym (§ 11 ust 5);
- nr [...] ⁸⁷ zostało poprzedzone postępowaniem, przeprowadzonym zgodnie z „Regulaminem udzielania zamówień”, w trybie otwartym (§ 11 ust 5);
- nr [...] ⁸⁸ została w trybie „z jednym wykonawcą” na podstawie § 30 ust. 1 pkt e. „Regulaminu udzielania zamówień”. Zarząd Spółki w uchwale nr 66/2021 z 2 marca 2021 r. wyraził zgodę na uruchomienie i przeprowadzenie postępowania w tym trybie. [...] ⁸⁹.

We wszystkich ww. przypadkach dokonano oszacowania wartości zamówienia na podstawie m.in. rozeznania rynku oraz wcześniejszych kosztów zleczanych usług.

(akta kontroli str. 1630-1850, 2893-2915, 2950-2967, 2995-3010)

Zawarcie umowy nr [...] ⁹⁰, której przedmiotem była obsługa prawna Enea S.A. 2021-2022, zostało poprzedzone postępowaniem w trybie przetargu zamkniętego, na podstawie § 29 „Regulaminu udzielania zamówień”.

Umowa nr [...] ⁹¹, na obsługę prawną w zakresie zastępstwa procesowego i doradztwa z nim związanego, została zawarta bez zastosowania przepisów pzp oraz „Regulaminu zamówień publicznych”. Uzasadnieniem dla takiego postępowania był przedmiot umowy (zgodnie z art. 4 ust. 3 pkt ea pzp).

(akta kontroli str. 1573-1627, 2586-2892)

Zawarcie umów:

- nr [...] ⁹² na usługi doradcze w procesie poprawy efektywności zarządzania projektami, zostało poprzedzone postępowaniem w trybie przetargu otwartego, na podstawie § 27 „Regulaminu udzielania zamówień”;
- nr [...] ⁹³ na opracowanie raportów CSR zostało poprzedzone postępowaniem w trybie przetargu otwartego, na podstawie § 27 „Regulaminu udzielania zamówień”;
- nr [...] ⁹⁴, której przedmiotem było kompleksowe wsparcie w zakresie wystąpień publicznych i medialnych oraz spotkań konsultacyjnych, zostało poprzedzone postępowaniem w trybie z jednym wykonawcą, na podstawie § 4 ust. 1 pkt 2 „Regulaminu udzielania zamówień w Enea Operator sp. z o.o.”;
- nr [...] ⁹⁵ na usługi doradztwa księgowego zostało poprzedzone postępowaniem na podstawie § 27 „Regulaminu udzielania zamówień”.

(akta kontroli str. 2916-2922, 2940-2948, 2968-2977, 2978-2994)

1.7. We wszystkich umowach objętych kontrolą zawarte zostały postanowienia, służące zabezpieczeniu interesów Enea SA w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przedmiotu umowy, w tym dotyczące m.in.: opóźnienia w

⁸⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

⁸⁷ Ibidem.

⁸⁸ Ibidem.

⁸⁹ Ibidem.

⁹⁰ Ibidem.

⁹¹ Ibidem.

⁹² Ibidem.

⁹³ Ibidem.

⁹⁴ Ibidem.

⁹⁵ Ibidem.

wykonaniu zamówienia⁹⁶ lub niezgodnie z jego treścią⁹⁷; praw autorskich i ochrony praw własności intelektualnej; pozyskiwania informacji poufnych; ochrony danych osobowych.

Umowy objęte analizą zawierały postanowienia dotyczące prawa Spółki do przeniesienia własności praw autorskich rezultatów prac, czy opracowań powstałych w związku z wykonywaniem umowy.

(akta kontroli str. 1630-2057, 2284-2613)

1.8. Umowy na usługi medialne, doradcze i prawne, objęte szczegółową kontrolą, dotyczyły usług związanych z przedmiotem działalności operacyjnej Spółki. Rzeczywisty zakres oraz efekty rzeczowe tych umów zostały przedstawione w pkt. 2.2. wystąpienia pokontrolnego.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W 2021 r. Spółka zawarła [...] ⁹⁸ umów sponsoringowych na łączną kwotę [...] ⁹⁹, mimo że w 2020 r. Spółka wykazała stratę z działalności operacyjnej oraz ujemny wynik finansowy. Zgodnie z pkt. I.4 dokumentu „Dobre praktyki” oraz obowiązującymi w Spółce „Zasadami prowadzenia działań sponsoringowych”, działania w obszarze sponsoringu mogły być podejmowane przez Spółkę wyłącznie w przypadku, gdy w roku obrotowym poprzedzającym podjęcie takich działań Spółka odnotowała zysk operacyjny, a w dniu podpisania stosownych umów posiadała wolne środki na rachunku bieżącym. Również w latach 2018-2019 Spółka odnotowywała straty z działalności operacyjnej (przy jednoczesnym zysku netto) i mimo to prowadziła działalność sponsoringową. W latach 2019-2021 Spółka zawarła [...] ¹⁰⁰ umów na łączną kwotę [...] ¹⁰¹. NIK wskazuje, że w świetle obowiązujących regulacji wewnętrznych działania te nie powinny być podejmowane.

Dyrektor Departamentu Audytu i Kontroli Grupy Kapitałowej wyjaśnił, że na ujemny wynik finansowy netto w 2020 r. wpływ miały głównie odpisy z tytułu utraty wartości udziałów w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i współkontrolowanych oraz odpisy aktualizujące aktywa finansowe w zamortyzowanym koszcie w wysokości 3 757,2 mln zł, dotyczące przede wszystkim odpisu aktualizującego wartość udziałów w Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. Zdarzenie to miało charakter niegotówkowy i nie miało wpływu zarówno na skonsolidowany jak i jednostkowy wynik EBITDA za okres sprawozdawczy. W 2020 r. Spółka poniosła stratę na działalności operacyjnej, która wyniosła 191,1 mln zł, co spowodowane było głównie spadkiem marży związane z obrotem energią elektryczną. Dyrektor zwrócił uwagę, że Spółka w 2020 r. dysponowała środkami finansowymi gwarantującymi obsługę wszystkich bieżących wydatków związanych z działalnością Spółki.

NIK wskazuje, że ogólne warunki prowadzenia sponsoringu, zawarte w obowiązujących w Spółce „Zasadach prowadzenia działań sponsoringowych”, jak również „Dobre praktyki”, uzależniają możliwość prowadzenia tych działań

⁹⁶ Np. 5% wartości brutto zamówienia wykonawczego za każdy dzień opóźnienia.

⁹⁷ Np. 10% wartości brutto zamówienia wykonawczego.

⁹⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

⁹⁹ Ibidem.

¹⁰⁰ Ibidem.

¹⁰¹ Ibidem.

od sytuacji finansowej Spółki, tj. odnotowania zysku operacyjnego i jednocześnie dysponowania wolnymi środkami na rachunku bieżącym. W regulacjach wewnętrznych nie przewidziano wyjątku od tych zasad.

(akta kontroli str. 1311-1319 2668-2718)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka ustanowiła zasady prowadzenia działalności sponsoringowej, dokonywania darowizn oraz ponoszenia wydatków na usługi medialne, prawne i konsultingowe. Zlecenie tych usług odbywało się zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi. Ponadto, w Spółce wdrożono wewnętrzne regulacje dotyczące udzielania zamówień. We wszystkich kontrolowanych przypadkach usług medialnych i konsultingowych przed wszczęciem postępowania dokonano oszacowania wartości zamówienia.

W latach 2019-2021, wbrew obowiązującym regulacjom wewnętrznym, Spółka prowadziła działania sponsoringowe zawierając [...]102 umów na łączną kwotę [...]103, mimo nieosiągnięcia zysku operacyjnego w latach poprzedzających.

OBSZAR

2. Mierzenie oraz osiągnięcie efektów działalności sponsoringowej, usług medialnych, konsultingowych i prawnych

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą w Spółce¹⁰⁴ obowiązywały następujące dokumenty:

- [...]105
- [...]106.
- [...]107.
- [...]108.

(akta kontroli str. 445-615)

Dyrektor Departamentu Audytu i Kontroli Grupy Kapitałowej wyjaśnił, że zakup usług konsultingowych dokonywany był na podstawie Regulaminu udzielania zamówień w Enea S.A. Natomiast w zakresie zakupu usług medialnych oraz oceny uzyskanych efektów, nie zostały wdrożone ustandaryzowane zasady zakupu usług medialnych i pomiaru efektów, ze względu na zróżnicowany charakter świadczeń medialnych związanych z realizacją kampanii medialnych. Podał, że w przypadku świadczeń medialnych w ramach wydarzeń o charakterze sponsoringowym, świadczenia medialne wchodzi w skład świadczeń sponsoringowych i podlegają estymacjom wartościującym. Wyjaśnił, że w przypadku umów partnerskich na realizację projektów specjalnych (np. dodatków prasowych, specjalnych wydań, publikacji) realizacja świadczeń ma charakter wizerunkowy i podlega każdorazowo, przed nawiązaniem współpracy, ocenie w obszarze zasięgu medialnego, komponentu wartości symbolicznych dla marki oraz bieżących i długofalowych celów komunikacyjnych. W przypadku szerszych kampanii medialnych (np. produktowych) mierniki kampanii, jak

¹⁰² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy)..

¹⁰³ Ibidem.

¹⁰⁴ Tj. w Enea S.A. oraz spółkach zależnych w rozumieniu Kodeksu Grupy Enea z wyłączeniem spółki Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.

¹⁰⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

¹⁰⁶ Ibidem.

¹⁰⁷ Ibidem.

¹⁰⁸ Ibidem.

zasięg dotarcia do poszczególnych grup docelowych były określane na początku kampanii i realizowane przez wyspecjalizowany dom mediowy, do którego zadań należy [...] ¹⁰⁹.

(akta kontroli str. 2853-2854)

2.2. Analiza siedmiu umów sponsoringowych ¹¹⁰ zawartych w latach 2016 - 2021 ¹¹¹ wykazała, że w przypadku:

1. umowy dotyczącej organizacji zawodów pn. „5150 Warsaw Triathlon” oraz „Ironman 70.3 Gdynia” w [...] ¹¹² na sfinansowanie tych wydarzeń zaplanowano odpowiednio kwoty [...] ¹¹³.

W „Planie Promocji” na 2018 r. określono wskaźniki [...] ¹¹⁴.

(akta kontroli str. 85-136, 2589-2665)

2. umowy dotyczącej organizacji koncertu „Gintrowski – a jednak coś po nas zostanie. Gala finałowa w Warszawie” w [...] ¹¹⁵ na sfinansowanie tego wydarzenia zaplanowano kwotę [...] ¹¹⁶.

W „Planie Promocji” na 2018 r. określono [...] ¹¹⁷.

(akta kontroli str. 85-136, 2508-2536)

3. umowy dotyczącej organizacji festiwalu „Enea Spring Break” w 2019 r. w [...] ¹¹⁸ na sfinansowanie tego wydarzenia zaplanowano kwotę [...] ¹¹⁹.

W „Planie Promocji” na 2019 r. określono [...] ¹²⁰.

(akta kontroli str. 2402-2455)

4. umowy sponsoringowej na kwotę [...] ¹²¹, dotyczącej sponsorowania widowiska „Orzeł i Krzyż”, [...] ¹²².

Sporządzona w październiku 2019 r. analiza opłacalności sponsoringu ww. wydarzenia wykazała, że dla łącznej wartości pakietu świadczeń sponsoringowych wynoszącej [...] ¹²³.

Dyrektor Departamentu Audytu i Kontroli Grupy Kapitałowej wyjaśnił, że [...] ¹²⁴.

(akta kontroli str. 219-288, 2236-2401, 2668-2688)

¹⁰⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

¹¹⁰ Ibidem.

¹¹¹ Tj. w: 2016 r. jedna umowa, 2017 r. dwie umowy, 2019 r. dwie umowy, 2020 r. i 2021 r. po jednej umowie.

¹¹² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

¹¹³ Ibidem.

¹¹⁴ Ibidem.

¹¹⁵ Ibidem.

¹¹⁶ Ibidem.

¹¹⁷ Ibidem.

¹¹⁸ Ibidem.

¹¹⁹ Ibidem.

¹²⁰ Ibidem.

¹²¹ Ibidem.

¹²² Ibidem.

¹²³ Ibidem.

¹²⁴ Ibidem.

5. umowy sponsoringowej na kwotę [...] ¹²⁵ dotyczącej sponsorowania Teatru Muzycznego w Poznaniu wraz z serią wydarzeń specjalnych z okazji „Jubileuszu 65-lecia Teatru Muzycznego w Poznaniu”, [...] ¹²⁶.

Dyrektor Departamentu Audytu i Kontroli Grupy Kapitałowej wyjaśnił, że [...] ¹²⁷.

Pozostałe dwie umowy sponsoringowe zostały opisane w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 289-361, 2456-2507, 2668-2688)

Analiza czterech kampanii reklamowych przeprowadzonych przez podmioty (domy mediowe, agencje), z którymi zawarto umowy na prowadzenie tego rodzaju działalności, wykazała, że odbywały się one na podstawie zleceń kierowanych przez Spółkę do tych podmiotów. W zleceniach tych określano ich specyfikację, tj. [...] ¹²⁸.

(akta kontroli str. 2728-2811)

Umowy na zakup usług konsultingowych dotyczyły m.in. [...] ¹²⁹.

W umowach określano specyfikację przedmiotu umowy, stawki za poszczególne czynności lub wykonane zadanie, sposób zlecenia usług. Sporządzano protokoły z realizacji zleceń/odbioru etapów realizacji projektu, w których potwierdzano zgodność otrzymanego produktu z zawartą umową.

(akta kontroli str. 1630-2057, 3011-3344)

Analiza dwóch umów na zakup usług prawnych ¹³⁰ wykazała, że [...] ¹³¹.

(akta kontroli str. 1573-1627)

Ze sprawozdań z działalności Rady Nadzorczej Enea S.A. z 2019 r. ¹³² i 2020 r. ¹³³ wynika, że prowadzona była ocena racjonalności realizowanej przez Spółkę działalności sponsoringowej i charytatywnej. Wskazano w nich m.in. że „w ocenie Rady Nadzorczej działalność sponsoringowa i charytatywna służy interesom Spółki i jej akcjonariuszy” ¹³⁴. Również w protokołach z posiedzeń Rady Nadzorczej ¹³⁵ zawarto informacje w zakresie monitoringu realizacji Planów Promocji, w których zawierano planowane działania sponsoringowe. Kwestie dotyczące kosztów Zarządu i Rady Nadzorczej Enea S.A. oraz doradztwa w Spółce, także omawiano na posiedzeniach Rady Nadzorczej ¹³⁶. Na przykład w Protokole nr 9/2021 z 24 listopada 2021 r. zapisano, że Dyrektor Departamentu Prawnego i Zarządzania

¹²⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

¹²⁶ Ibidem.

¹²⁷ Ibidem.

¹²⁸ Ibidem.

¹²⁹ Ibidem.

¹³⁰ W przypadku jednej umowy, Enea S.A. wyjaśniła, że nie zlecała wykonywania usług doradztwa prawnego.

¹³¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

¹³² Z 4 czerwca 2020 r.

¹³³ Z 27 kwietnia 2021 r.

¹³⁴ Ład korporacyjny | Serwis Relacji Inwestorskich Grupy Enea

¹³⁵ Np. protokoły nr: 2/2017 z 23 marca 2017 r.; 4/2018 z 4 marca 2018 r.; 2/2019 z 20 marca 2019 r.; 2/2020 z 23 kwietnia 2020 r.; 3/2021 z 25 marca 2021 r.; 3/2022 z 23 marca 2022 r.

¹³⁶ Np. protokoły nr: 3/2017 z 20 kwietnia 2017 r.; 5/2017 z 29 czerwca 2017 r.; 9/2017 z 12 października 2017 r.; 1/2018 z 25 stycznia 2018 r.; 4/2018 z 22 marca 2018 r.; 5/2018 z 12 kwietnia 2018 r.; 6/2018 z 17 maja 2018 r.; 8/2018 z 5 lipca 2018 r.; 11/2018 z 12 września 2018 r.; 13/2018 z 21 listopada 2018 r.; 2/2019 z 20 marca 2019 r.; 8/2019 z 29 sierpnia 2019 r.; 10/2019 z 17 października 2019 r.; 12/2019 z 12 grudnia 2019 r.; 2/2020 z 23 kwietnia 2020 r.; 5/2020 z 9 lipca 2020 r.; 7/2020 z 2 września 2020 r.; 11/2020 z 9 grudnia 2020 r.; 3/2021 z 25 marca 2021 r.; 6/2021 z 9 lipca 2021 r.; 7/2021 z 15 września 2021 r.; 9/2021 z 24 listopada 2021 r..

Organizacyjnego wskazała, że koszty obsługi prawnej uległy zmniejszeniu, co wynikało z [...] ¹³⁷. Podała, że w Spółce zawierane były umowy [...] ¹³⁸.

(akta kontroli str. 2812-2827)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zawarcie 23 października 2017 r. umowy sponsoringowej na kwotę [...] ¹³⁹ dotyczącej sponsorowania festiwalu „Polskie kręgi sztuki w Chinach” [...] ¹⁴⁰.

Dyrektor Departamentu Audytu i Kontroli Grupy Kapitałowej wyjaśnił, że [...] ¹⁴¹.

Zgodnie z „Dobrymi praktykami”, które przyjęto do stosowania w GKE, działania sponsoringowe spółek z udziałem Skarbu Państwa powinny mieć cel komercyjny i wiązać się z uzyskaniem określonego efektu ekonomicznego (zysku przez sponsora).

(akta kontroli str. 37-84, 2537-2588, 2668-2688)

2. Zawarcie 4 grudnia 2019 r. umowy sponsoringowej na kwotę [...] ¹⁴², dotyczącej sponsorowania festiwalu „Polskie Kręgi Sztuki w Chinach” [...] ¹⁴³.

Dyrektor Departamentu Audytu i Kontroli Grupy Kapitałowej wyjaśnił, że [...] ¹⁴⁴.

Zgodnie z „Dobrymi praktykami”, które przyjęto do stosowania w GKE, działania sponsoringowe spółek z udziałem Skarbu Państwa powinny mieć cel komercyjny i wiązać się z uzyskaniem określonego efektu ekonomicznego (zysku przez sponsora).

NIK wskazuje, że jednym z celów sponsorowania festiwalu „Polskie kręgi sztuki w Chinach” była [...] ¹⁴⁵. Realizacja także i tych celów została wskazana w oświadczeniu o ustanowieniu PFN ¹⁴⁶, której Fundatorem była również Enea S.A.

(akta kontroli str. 137-218a, 2064-2080, 2284-2335, 2668-2688)

OCENA CZĄSTKOWA

W Spółce ustalono zasady oceny efektywności działalności sponsoringowej, które sprzyjały rzetelnej ocenie podjętego działania. Jednak pomimo ich wdrożenia i dokonywania oceny efektywności wszystkich badanych przedsięwzięć, w dwóch przypadkach nie uwzględniono ich wyników i zawierano umowy sponsoringowe, które nie były opłacalne z punktu widzenia ich efektywności ekonomicznej.

Odbioru zakupu usług konsultingowych i medialnych oraz oceny efektów ich realizacji dokonywano na podstawie [...] ¹⁴⁷. We wszystkich badanych przypadkach, otrzymany produkt był zgodny z zawartą umową.

¹³⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

¹³⁸ Ibidem.

¹³⁹ Ibidem.

¹⁴⁰ Ibidem.

¹⁴¹ Ibidem.

¹⁴² Ibidem.

¹⁴³ Ibidem.

¹⁴⁴ Ibidem.

¹⁴⁵ Ibidem.

¹⁴⁶ Repertorium A numer 12597/2016

¹⁴⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy).

Umowy na obsługę prawną zawierały przepisy dotyczące [...] ¹⁴⁸.

Rada Nadzorcza monitorowała działania Spółki w zakresie realizacji umów sponsoringowych, konsultingowych, medialnych oraz prawnych.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Nadzór nad fundacjami

Dwie Spółki z Grupy Enea były fundatorami dwóch fundacji, tj.: Elektrownia Połaniec w 1991 r. Fundacji Wspomagania Oświaty w Połańcu ¹⁴⁹ oraz Enea S.A. w 2014 r. Fundacji Enea ¹⁵⁰, którą objęto szczegółowym badaniem.

(akta kontroli str. 3372-3375)

Jednocześnie, Enea S.A. była również jednym z 17 fundatorów PFN. Na podstawie zawartej umowy z 16 listopada 2016 r., Enea S.A. zobowiązała się wpłacić na rzecz PFN w terminie do 30 grudnia 2016 r. kwotę 7 000 tys. zł oraz przez dziesięć lat (począwszy od 2017 r.) corocznych wpłat na działalność statutową PFN, w terminie do 30 stycznia każdego roku kalendarzowego w następujących wysokościach: 7 000 tys. zł w 2017 r., a w kolejnych latach po 3 500 tys. zł. Łącznie Enea miała przekazać na rzecz PFN kwotę 45 500 tys. zł.

Zgodnie ze Statutem PFN, każdy z fundatorów był uprawniony do powoływania jednego członka Rady Fundacji w drodze oświadczenia składanego PFN. Enea S.A. skorzystała z powyższej możliwości, uzyskując wcześniej zgodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na powołanie swojego przedstawiciela na członka Rady Fundacji PFN.

(akta kontroli str. 2064-2080, 2668-2674, 2714-2718)

Spółka Enea S.A. działając jako Fundator, ustanowiła Fundację Enea umową z 7 marca 2014 r. ¹⁵¹, w której określono cel prowadzenia Fundacji jako wspieranie działalności społecznie użytecznej w 17 obszarach obejmujących dziedziny, m.in. takie jak: ochrona zdrowia, edukacja, kultura fizyczna, ekologia i ochrona środowiska, przedsiębiorczość. Wskazane w akcie notarialnym pierwotne cele, ujęto także w Statutach Fundacji, obowiązujących w okresie objętym kontrolą.

Fundator powołał swoich przedstawicieli (pracowników zatrudnionych zarówno w Enea S.A. jak i w innych spółkach należących do Grupy Enea) do organów Fundacji, tj. Zarządu i Rady Fundacji ¹⁵². Według stanu na 20 maja 2022 r. w skład Zarządu Fundacji wchodziło wyłącznie pracownicy zatrudnieni w Enea S.A. (cztery osoby, tj. Kierownik Biura Public Relations, Kierownik Biura Relacji z Otoczeniem, Kierownik Biura Społecznej Odpowiedzialności Biznesu oraz Specjalista ds. organizacyjnych w Departamencie Public Relations i Komunikacji) oraz Enea Centrum Sp. z o.o. (jeden pracownik, tj. Kierownik Biura Organizacji Usług Finansowo - Księgowych). Natomiast w Radzie Fundacji zasiadały cztery osoby związane z Grupą Kapitałową Enea, tj. Wiceprezes Zarządu Enea S.A. ds. Operacyjnych, Prezes Zarządu Enea Wytwarzania Sp. z o.o., Prezes Zarządu Enea Połaniec oraz Dyrektor Departamentu Public Relations i Komunikacji w Enea S.A. ¹⁵³

¹⁴⁸ Wylączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wylączenie dokonane przez NIK w interesie ENEA S.A. (przedsiębiorcy)

¹⁴⁹ Zamierzeniem powołania Fundacji przez Fundatora była możliwość realizacji celów społecznie użytecznych dla regionu i jego mieszkańców.

¹⁵⁰ dalej: Fundacja

¹⁵¹ Repertorium A nr 2320/2014.

¹⁵² W art. 11 Statutu Fundacji wskazano, że Rada Fundacji składa się z czterech do siedmiu osób powoływanych i odwoływanych oświadczeniem Fundatora, który wskazuje także jej Przewodniczącego. Natomiast w art. 7 pkt 4 Statutu Fundacji zapisano, że członków Zarządu powołuje Rada Fundacji.

¹⁵³ Zgodnie z wyjaśnieniami z 1 lipca 2022 r. (e-mail) Dyrektora Departamentu Public Relations i Komunikacji z dniem 31 maja 2022 r. ustał stosunek pracy z Enea S.A., a z dniem 1 czerwca 2022 r. zrezygnowano z funkcji przeodniczącej/członka Rady Fundacji Enea.

(akta kontroli str. 1477-1487, 3376-3407)

Spółka Enea S.A. jako Fundator otrzymywała bieżące sprawozdania z działalności Fundacji. Corocznie Fundacja przedkładała Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Enea S.A. informacje na temat bieżącej działalności, w których ujmowano m.in. dane o: zrealizowanych projektach; przekazanych darowiznach; poziomie kosztów administracyjnych. Przedkładane informacje były przyjmowane przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą Enea S.A. uchwałami¹⁵⁴.

(akta kontroli str. 1323-1475)

Kierownik Biura Społecznej Odpowiedzialności Biznesu wyjaśniła, że Fundator nie posiadał informacji o ewentualnych nieprawidłowościach w Fundacji, ponieważ Ministerstwo nadzorujące nie zgłaszało nieprawidłowości do Spółki Enea S.A.

(akta kontroli str. 1323)

Spółka Enea S.A. nie dokonywała analizy działalności Fundacji, w szczególności pod kątem osiągniętych korzyści wizerunkowych.

Kierownik Biura Społecznej Odpowiedzialności Biznesu wyjaśniła, że aktywność Fundacji w latach 2017 – 2021 opierała się m.in. na realizacji autorskich projektów prospołecznych. Projekty te skierowane były do głównych interesariuszy Grupy Enea we wszystkich lokalizacjach, w których spółki z Grupy Enea były aktywne biznesowo. Wskazane projekty były ujęte w zatwierdzanych planach promocji Departamentu Public Relations i Komunikacji, z których sporządzane były raporty roczne zatwierdzane przez Zarząd Spółki.

Z kolei Prezes Enea Wytwarzanie Sp. z o.o., będący równocześnie członkiem Rady Fundacji Enea wyjaśnił, że w ramach kompetencji, określonych w Statucie Fundacji, przede wszystkim opiniował uchwały Zarządu dotyczące wsparcia finansowego powyżej 5 tys. euro lub środków dla osób fizycznych, jak również zatwierdzaniem każdorazowo zmian w regulaminie czy statucie podmiotu. Dodał, że Statut Fundacji nie przewidywał obowiązku przeprowadzania czy zlecenia przez Radę Fundacji analizy w zakresie ustalenia, jakie korzyści wizerunkowe przynoszą środki przekazywane przez Fundatora do Fundacji, tego rodzaju działania nie były przeprowadzane.

Również była Dyrektor Departamentu Public Relations i Komunikacji pełniąca jednocześnie obowiązki Przewodniczącej Rady Fundacji wyjaśniła, że Fundator nie prowadził analiz opłacalności środków przekazywanych przez Enea S.A. do Fundacji. Dodała, że w okresie pełnienia funkcji Przewodniczącej Rady Fundacji (tj. od trzeciego kwartału 2020 r.), gros darowizn przeznaczonych było na pomoc szpitalom na walkę z COVID-19, zaś od marca 2022 r. na pomoc Ukrainie dotkniętej wojną. „W związku z czym trudno wskazywać tu na korzyści dla Enea S.A. skoro pomoc została udzielona w tak szczególnych okolicznościach, jak pandemia czy wojna”. Wskazała, że darowizny nie były udzielane z myślą o korzyściach dla darczyńcy, a decyzje o ich udzieleniu były podejmowane kolegalnie przez Zarząd Fundacji, a w przypadku darowizn powyżej 20 tys. zł. przez Radę Fundacji.

(akta kontroli str. 1323, 2843-2844, 2847-2851)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

¹⁵⁴ Np. uchwały nr: 102/2018 z 13 marca 2018 r.; 10/IX/2018 z 22 marca 2018 r.; 29/IX/2019 z 20 marca 2019 r.; 92/2020 z 31 marca 2020 r.; 19/X/2020 z 23 kwietnia 2020 r.; 89/2022 z 8 marca 2022 r.

Fundator zapewnił w Statucie Fundacji możliwość powołania swoich przedstawicieli do organów Fundacji, tj. Zarządu i Rady Fundacji. Skorzystano z tego prawa powołując do organów pracowników zatrudnionych zarówno w Enea S.A. jak i w innych spółkach należących do Grupy Enea. Zarząd i Rada Nadzorcza Spółki przyjmowały, w drodze uchwał, sprawozdania z działalności Fundacji.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
- Wnioski
1. podejmowanie działalności sponsoringowej wyłącznie w przypadku, gdy w roku poprzedzającym podjęcie takich działań Spółka odnotowała zysk operacyjny,
 2. prowadzenie takich działań sponsoringowych, które przynoszą korzyści ekonomiczne dla Spółki.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 4 sierpnia 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy
/-/ Krzysztof Kowalak
Starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
/-/ dr Marcin Stefaniak
p.o. Dyrektor
Delegatury NIK w Poznaniu

/-/ Piotr Iwański
Główny specjalista kontroli państwowej

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał p.o. Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu dr Marcin Stefaniak